

Основанъ 1916 год.

София, Св. св. Кирилъ и Методий, 24 май 1937 год.

Броя 3 лв.

Брой 90 и 91

16
СТРАНИЦИ

ВЕСТНИКЪ НА ВЕСТНИЦИТЕ

ИЗДАНИЕ НА ДРУЖЕСТВОТО НА СТОЛИЧНИТЕ ЖУРНАЛИСТИ

105

БЪЛГАРСКИ УЧИЛИЩА ВЪ АМЕРИКА

Издържат се изключително от нашата имиграция

Нколко десетки хиляди българи отъ разни краища на българската земя живеят, вече не само като временно установени за печалба гурбетчи, а като аселници и преселници, като имигранти, въ обширната територия на Съединените североамерикански щати, на Канада и на Южна Америка.

Отъ две десетилетия насамъ започва чувствително да нараства броятъ на семействата върба американската ни имиграция. Заедно съ това започва да расте и броятъ на българските деца въ Америка.

Трѣбва да се отбележи, че, съ много рѣдки изключения,

имигрантите ни сѫ се женили и се женятъ за българи

и децата имъ сѫ чисти българчета. Това е една отъ важнитѣ причини американската ни имиграция да си е запазила до сега българската си физиономия и да запази и за напредъ — поне за известно време ако не за винаги — тя си физиономию. Подчертавамъ — за известно време понеже, ако продължатъ сегашнитѣ ограничения отъ страна на американскитѣ власти за емигрантите на българи въ Щатитѣ, тамошната ни имиграция нѣма да може да се съживява и възражда национално отъ принаждане къмъ нея на нови български аселници. Тя ще остане откъсната отъ отечеството си и постепенно ще започне да се топи и претопява върба американското множество.

Въпросътъ е, самитѣ наши имигранти и ние отъ тукъ да направимъ възможното, това преговаряме да се отсрочи колкото може за по-далечно време. Това се налага отъ националнитѣ ни интереси.

Въ това отношение благоприятно е обстоятелството, че имигрантскитѣ ни семейства сѫ, почти всички, чисто български и като таквитѣ живѣятъ вадружно, сгрупирани и почти изоли-

рантливо. Така, преди 50 години тѣмъ въ годината на 1000-годишнината Методиева, словенскитѣ и хърватскитѣ патриоти, за да се браятъ отъ натиска на германизацията и италианизацията, основаватъ просветно дружество

„Дружба на Св. св. Кирила и Методия“

съ цель да откриятъ и поддържатъ училища въ онѣзи словенски и хърватски области, гдето натискутъ на чуждата култура и на чуждото политическо владичество е бѣлзъ особено застрашителенъ. Миналата година словенскитѣ и хърватскитѣ празнуваха 50-годишнината на Кирило-Методиевата дружба. Въ времето преди войната „Дружбата на Св. св. Кирила и Методия“ бѣ най-популярното народно учреждение между югославинитѣ въ Австро-Унгария и имаше разклонения въ малкитѣ дорни села. Подобна дружба на Св. св. Кирила и Методия биде основана въ 1892 г. и за Истрия, която областъ е населена главно отъ хървати.

По този начинъ нашитѣ гости, както сѫ пожелали да присъствуватъ на тържествата за празника на Кирила и Методия у насъ, поискаха сѫ съ това да сподѣлятъ съ насъ своята благовоелна почитъ и признателностъ къмъ нашитѣ общи първоучители и просвѣтителни Св. св. Кирилъ и Методий

рани отъ американскитѣ обществени стрѣли. Тѣ образуватъ единъ яндъ

битовъ български островъ,

който, макаръ и малкъ, би могълъ дълго да устои на разваждшитѣ вълни на американския океанъ, понеже е отъ тѣриакъ камъкъ.

Но има и друга една причина, и тя е отъ най-решителнитѣ, азъ да остане оне за дълго българската имиграция въ Америка, главно въ Щатитѣ и Канава, българска: **мнозинството отъ имигрантитѣ ни тамъ сѫ българи отъ Македония, а тѣ живѣятъ съ една жажба, съ копнежъ да видятъ свобода да царятъ надъ роднитѣ имъ огища и съ съзнание, че тамъ пѣтъ и — ако потребна — децата имъ, незалежня дълго къмъ участията на братията имъ, остаила да живѣятъ подъ неогъбарски политически управления.**

Единъ зарѣвъ народностенъ инстинктъ говори на българскитѣ имигранти въ Америка да запазятъ колкото е възможно по-зарѣвъ, по-чистъ и за по-дълго време българския духъ у себе си, за да го посветятъ въ служба на отечеството.

Това високо народностно съзнание, а редомъ съ него и естествена нужда на роднитѣли да поддържатъ духовната връзка съ роднитѣ въ Америка свои деца, непреодолимо и неминуемо училища си и възражания чрезъ американскитѣ училища и чрезъ цѣлата атмосфера на американската действителностъ, въ американския животъ, сѫ довели имиграцията ни до решението да си открие

допълнителни къмъ американскитѣ, частни български училища,

дего децата да учатъ български — говорнитѣ и писменъ езикъ.

Нека не прѣзисъ българското уху казаното тукъ, че въ Америка има нѣколко българскитѣ деца да се учатъ и на говорнитѣ български езикъ. Билъ самъ личенъ свидетелъ на

трагично трогателни сцени:

деца на наши имигранти да не могатъ да издържатъ дорн най-обикновенъ краткъ разговоръ на български езикъ съ своята майка или съ блата си, понеже имъ липсватъ въ българския речитѣ, необходимитѣ за изрѣчаване думи или изрѣзбод, поради липса на чувство за българско словонареждане.

Трѣбва да се подчертѣе, че до това положение се е дошло, съвсемъ не поради нѣкакво насъствено асимилитане, отбългаряване отъ страна на американски училищни или други власти и фактори. С. А. Щати въ това отношение могатъ да се посочатъ като образецъ, където отъ всички, и отъ власти, и отъ обществото, насилието върху свѣтъста, върху духовната свобода се смѣта за едно отъ най-тежикитѣ прѣстѣпления.

Езиковото, и заедно съ него, духовното отдачаване на децата отъ роднитѣли — български имигранти — става нѣкакъ отъ самосебе си, преди всичко затова, защото тия наши имигрантски деца прекрѣватъ презъ цѣля денъ въ американскитѣ училища, дего, разбира се, се говори и учи само на английски, а следъ въпянатия — или по летскитѣ читалища въ народнитѣ библиотеки, или изъ парковете подъ назора на учителитѣ — наблюдателитѣ американски или пъкъ — въ игри околнотъ, дего пъкъ се приказва само на английски.

Така, чисто родителска, човѣшка нужда и едно живо чувство за национална необходимостъ сѫ поттикнали имигрантитѣ ни въ Америка да откриятъ частни български училища за децата си.

Въ първо време тия училища се открили повъ покряна на нѣколкото български черкви и учители бѣли съвешениитѣ при тѣ черкви.

Първото българско училище е открито въ Стилтонъ

(щатъ Пенсилванія) отъ имигранти, почти изключително прѣдличени, презъ 1921 година, при българската черква.

По-късно подобни училища постепенно се откриха и въ други граовете въ Америка, дего живѣятъ по-големѣ групи български семейства, като въ Торонто, Гранитъ Сити, Индианаполисъ, Клифеландъ, Диротъ, Толиао и други граовете. А презъ януарий тѣ година се откри въ градо Бериско Аржентина,

първото българско училище въ Южна Америка.

Днесъ броятъ на българскитѣ частни училища въ Америка възлиза на 20—25. Въ тѣхъ се учатъ — споредъ мѣстнитѣ условия — отъ десетина до 100 и други повече деца. Съ изключение на Торонто, дего живѣятъ нѣколко хиляди българи и затова тамъ има добре уредено училище съ трима учители, почти въ всички други градове българскитѣ училища иматъ примитивно устройство. Една зала (обикновено черковната или друга нѣкаква), често стая въ частна къща; една черна дѣска; нѣколко чина или само обикновени столове; една маса за учителъ — това е всичко. Това е единственитѣ класъ, дего децата се учатъ да говорятъ, да четатъ и да писатъ на български, да пѣятъ български пѣсни, да декламиратъ български стихотворения и дего получаватъ познания по най-архитѣ и съдържателни моменти отъ българската история.

За реалността на занаятитѣ, за програмъ въ нашъ, тукъшенъ смисълъ на тия думи, общо вече махнотъ може да става дума въ тия имигрантски училища, преди всичко за

што то не сѫ задължителни, а и учителскитѣ персоналъ не е решено, и не винаги добре подготвенъ. Все пакъ, и при голѣмитѣ несподоби, тия български училища иматъ

големо национално значение съ българското си обучение, което спасява хиляди млади българчета отъ пълно американизиране и запазва и подготвя смитѣ имъ за служба и на българскитѣ народностни интереси.

Отраденъ фактъ е грѣжката, която отъ 10 години насамъ полага солидната народностна организация въ С. А. Щати и Канада — съюзътъ на македонскитѣ политически организации, за откъване и поддържане при тия организации на български училища. Съ тѣ грѣжка училищната стѣпница на по-зарѣва основа и добила по-солонда подкрепа за функциониране.

На края искаме да подчертаемъ голѣмата готовностъ изобщо на българската имиграция въ Америка да прави материални жертви за поддържане на свои черкви и училища. Нито една българска черква тамъ, нито едно отъ тамошнитѣ български училища не се поддържъ отъ Българската държава. За поддържането имъ се грѣжатъ самитѣ имигранти.

На днешния денъ на народната ни просвѣта, въ деня на свѣтитѣ солунски брѣти Кирилъ и Методий, колко обидно е като знаемъ, че тамъ, отдалъ океана, стотици български деца въ празнични прѣмѣни декламиратъ и пѣтъ — въ зламъ, дего имигрантита ни правдува тво денъ, като голѣмъ народенъ празникъ — български стихотворения и пѣсни, въ тамошнитѣ български училища!

Колко насърчително е само като си помислимъ, че тѣмъ имаме българитѣ отъ всѣчки краища на общото ни отечество, които живѣятъ съ високитѣ ни просѣтитѣ и национални идеали и жергуватъ за постигането имъ и съ това ни даватъ жива, действителна представа за живота и пожертвуванелността на българитѣ отъ най-славнитѣ дни отъ времето на националното ни възраждане!

АКЦИОНЕРНО Д-ВО ЗА ХИМИЧЕСКИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ
ВИ ПРЕДЛАГА
своитѣ реномирани КИСЛОРОДНА ПАСТА ЗА ЖБИ

„Идеалъ“

Която е съставена само отъ елементи нужни за хигиената на жибитѣ и устата

Консуматори настоявайте да Ви се даде изпитаната отъ Васъ чистата, най-доброкачествената и най-разпространената кислородна паста за жби **„ИДЕАЛЪ“**

Заради Вашата хубостъ, употребѣвайте тоалетнитѣ артикули

„Идеалъ“

ПЕЧАТНИЦА
„ПРЕСА“ А. Д.
ул. „11 августъ“ № 18 Тел. 2-66-66